

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

11 Ağustos / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Derince Limanı'nda TMO silosunda nadir görülen bir patlama oldu!

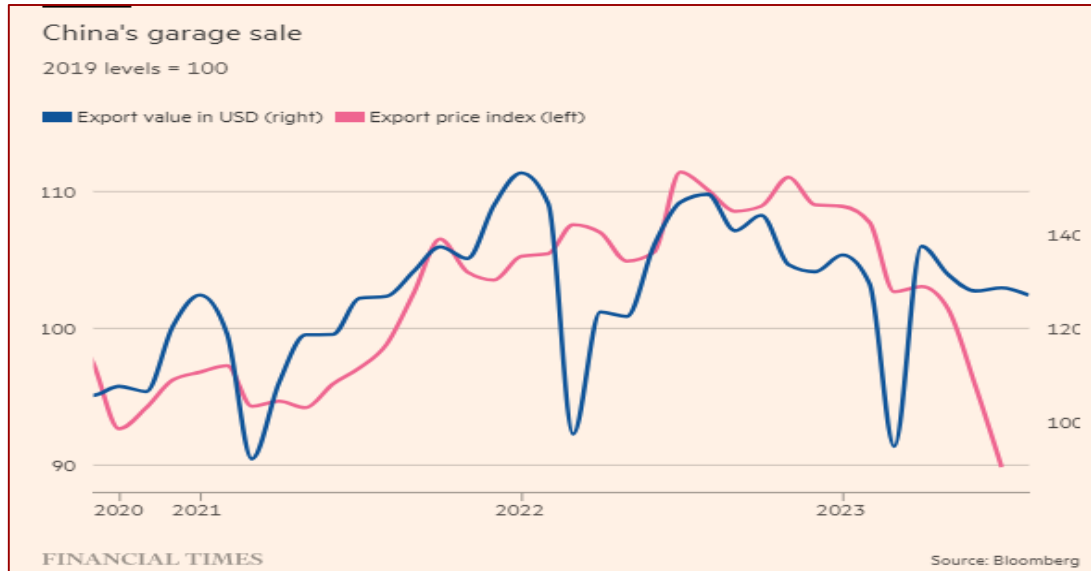
- ❑ Haftaya talihsiz bir kazayla başladık: Derince'nin sahil kesiminde P.tesi saat 14.40 sıralarında TMO Kocaeli Başmüdürlüğü liman silosunda henüz belirlenemeyen nedenle patlama olduğu bildirildi.
- ❑ Patlamada 3'ü ağır 12 kişi yaralandı. Yaralılar, olay yerine gelen sağlık ekiplerince kentteki hastanelere kaldırıldı. Ardından 1 kişinin yaşamını yitirdiği bilgisi alındı.
- ❑ Patlama sesi Körfez'in birçok kesiminden duyuldu ve ilk kez bu tarz bir patlama olduğu bildirildi.
- ❑ Patlamaya bir iş kazası olarak bakıldığında Prof. Dr. Çağatay Güler TMO silosundaki patlamaya yol açan muhtemel riskleri ; “Tahıl ürünleri, özellikle un ve tahıl tozu gibi ince öğütülmüş parçacıklar havada belli bir yoğunluğa ulaştığında oldukça yanıcı hale gelir. Havadaki toz miktarı belli bir seviyeye ulaştınca, basıncın da artmasına bağlı bir kıvılcım ya da ateşleme kaynağı kolayca patlamaya neden olabilir. Ortamdaki oksijen, tahıl tozuyla karışınca patlama riski artar.” olarak ifade ediyor ve bu durumun önlenabilir olduğuna vurgu yapıyor.
- ❑ Güler, “Ortam temizliğinin yeterli ve düzenli yapılmaması da patlamayı kolaylaştıran durumlardan. Düzenli temizlik ve bakım, uygun havalandırma, depolama tesisleri ya da çevresinde çalışırken sıkı güvenlik kurallarına uyulması önemli faktörler” olarak sıralıyor.
- ❑ Bakan İbrahim Yumaklı ise Ankara'da basın mensuplarıyla bir araya geldiği toplantıda "Bu çok önemli bir olay dolayısıyla biz teknik olarak hem iç denetim açısından her yönüyle araştırıyoruz" dedi ve savcılığın da araştırma yaptığını dile getirdi.
- ❑ Ayrıca «Etkilenen ürün miktarı 15 bin ton, toplamda 22 milyon tonluk bir hububat veya buğday üretiminin olduğunu düşünürsek, arz güvenliğini tehdit edici bir durum yok.» ifadelerini kullandı.

Tahıl silosu patlamalarının ilginç olay motifi

- ❑ Bundan yaklaşık 1 yıl kadar önce Rusya ve Ukrayna savaşı sonucunda meydana gelen gıda krizine çözüm bulmak adına 22 Temmuz 2022'de Türkiye ve BM'nin ortak girişimiyle İstanbul'da Rusya'yla Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması imzalanmıştı.
- ❑ Ardından geçen süre zarfında anlaşma 17 Temmuz 2023'e kadar ağırlıklı olarak Türkiye'nin arabuluculuğuyla uzatıldı ancak bu defa tıkanmış gözüküyor.
- ❑ Türkiye, Tahıl Koridoru Anlaşması'nın uzatılması için temaslarını sürdürürken Batı da Ankara'nın Rusya üzerindeki nüfuzunu kullanmasını bekliyor. Peki Ankara, anlaşmanın uzatılmasını sağlayabilecek mi?
- ❑ Diğer taraftan tahıl silosu patlamalarına ilişkin olaylara bakılacak olursa; Rusya'nın 2 Ağustos'ta güneş doğmadan önce Ukrayna genelindeki hedeflere insansız hava araçlarıyla saldırdığını, güney Odesa bölgesindeki kritik bir nehir limanı tesisini ve bir tahıl silosunu vurmasıyla başlayan sürecin sırasıyla Türkiye ve Fransa'da tahıl silosu kazalarıyla devam ettiği görülüyor.
- ❑ Türkiye'de Ptesi günü görülen patlamanın bir benzeri Perşembe günü Fransa'nın La Rochelle limanında da görülünce , tahıl koridoru anlaşmasının devre dışı kaldığı şu günlerde ister istemez bir sabotaj ihtimali de akıllarda yer ediyor...
- ❑ Gıda güvenliği ve gıdaya erişim git gide kuraklık ve jeopolitik olaylardan ötürü belli bir tehlike çemberinin içine girmekteyken, ülkemizde ise bu sorunların yanı sıra aracılık ve lojistik maliyetleri de gıda enflasyonunun artış nedenleri arasında yer alıyor.

Çin, deflasyona girdi

- ❑ Büyük ümitlerle 0 Covid uygulamalarına son verip, açılan Çin ekonomisi, olması gerekenden daha az büyüyerek, kan kaybediyor...
- ❑ Son gelen verilere göre temmuz ayında ülkenin ihracatı yıllık yüzde 15, ithalatı ise yüzde 12 düşüş kaydetti.
- ❑ Kasım 2020'den bu yana ilk kez ülkede hem TÜFE hem de ÜFE aynı ayda yıllık bazda gerilemiş oldu. Veriler Çin ekonomisinin toparlanmasında yaşanan sıkıntıların bir kez daha altını çizdi. Konut piyasasında uzun süredir yaşanan sorunlar, ülkenin ihracat ürünlerine olan küresel talebin azalması ve tüketici harcamalarında yaşanan düşüş toparlanma üzerinde baskı yaratıyor ve teşvik beklentilerini artırıyor.

Çin'in deflasyonu küresel enflasyona da çare olur mu?

İki ülkede üretici enflasyonu daha da yakınlaşıyor:

□ Çin'in deflasyon olarak tabir edilen paradarlığının; « işsizlik yaratır. Çünkü para yetersizliğinden veya düşük kârları azaltmasından dolayı üretimin kısılması emek talebini de daraltır. Deflasyon, ücretleri düşürür. Çünkü deflasyonda kârlar azalır, fiyatlar iner.» küresel ekonomiye etkisi konusunda ise iki farklı görüş var:

□ İlki bültenlerimizde zaman zaman görüşlerine yer verdiğimiz Edward Yardani'nin çıkarsamasıyla ABD ve Çin enflasyonları arasındaki yüksek korelasyon. Yardani, ABD ve Çin tüketici enflasyonunun pandemiden önce ne kadar yakından değiştiğine işaret ediyor. Pandemi anormallikleri normale dönerken, ilişki yeniden başlayabilir mi? Yardani'nin tablosu:

Agresif bir Çin teşviki ise emtia fiyatlarında sıçramaya yol açabilir!

- ❑ Yardani Research'ün iki küresel gücün enflasyonda korele gideceği beklentisine tezat görüşler de var:
- ❑ Yabancı yatırımcılardan bazılarında ait olan bu çıkarsamalarda ABD ve Çin arasındaki enflasyonların ülkedeki gelir gruplarının farklılığı ve net ihracatçı olup olmamakla şekillendiği , dolayısıyla benzer olmadığı ana fikri var.
- ❑ Ancak yine de çoğu görüş en azından Çin talebinin güçsüz olmasıyla emtia fiyatları arasında pozitif bir ilişki olduğunu savunarak, bunun da manşet enflasyonlar açısından olumlu olduğu ifade ediliyor.
- ❑ Peki ya Çin hükümeti içinde bulunduğu duruma net bir çözüm bulmak adına devasa bir teşvik paketi hazırlarsa ne olur?
- ❑ İşte bu, başta ülkemiz olmak üzere enerji ithalatçısı ülkeler açısından çok tehlikeli bir sürecin başlangıcı olur ki...
- ❑ ABD'de düşürülmüş olan manşet enflasyonu da tekrar yükselterek, küresel anlamda bir stagflasyon riski oluşturabilir.
- ❑ Kaldı ki şu aşamada bile petrol, güçlü talep ve OPEC+'nın arz kısıntısıyla yukarı yönlü tahminlenmekte; Avrupa'nın ise Rusya gazından sonra yeni bağımlılığı LNG, Asya ile rekabet etmesi sonucunu doğurarak, Avustralya'da yaşanan küçük bir grev olayından dahi etkilenebilmektedir.
- ❑ Özetle Dünya ekonomisi hiç olmadığı kadar kırılgan bir görünüme sahip ve bu şartlar altında Rusya Ukrayna savaşının giderek alevleniyor olması da önemli bir risk oluşturuyor.

ABD'de manşet enflasyon düşerken, maliyetler arttı!

- ❑ Bu hafta küresel ekonominin gündemindeki en önemli veri ABD enflasyonuydu. Perşembe günü açıklanan verilere göre gıda ve enerji hariç fiyatları kapsayan çekirdek enflasyon aralıksız ikinci ayında yüzde 0,2 oranında artış kaydetti. Manşet enflasyon aylık bazda beklentilere paralel açıklanırken, yıllık bazda yüzde 3,2 ile tahminin altında kaldı.
- ❑ Piyasalar tarafından son derece olumlu fiyatlanan bu verinin ardından haftanın son iş günü gelen üretici fiyatları ise aynı etkiyi yaratamadı:
- ❑ Ülkede üretici fiyatları Temmuz'da bir önceki aya göre yüzde 0,3 arttı. Bir önceki ay yüzde 0,1 olarak açıklanan veri ise değişim olmadığı şeklinde revize edildi.
- ❑ Üretici fiyatları yıllık bazda ise yüzde 0,8 artış gösterdi. Bu veriye ilişkin beklenti yüzde 0,7 olarak belirlenmişti.
- ❑ Çekirdek göstergeler de beklentilerin üzerinde gerçekleşti. Aylık bazda gıda ve enerji hariç üretici fiyatları yüzde 0,3 arttı. Beklenti yüzde 0,2 olmuştu. Yıllık çekirdek üretici enflasyonu ise yüzde 2,4 oldu.
- ❑ Küresel tedarik zincirlerinin normalleşmesi, yurtdışındaki cansız talep ve tüketici harcamalarında mallardan hizmetlere doğru daha geniş bir kayma yaşanması, genel olarak geçen yıl boyunca üretici tarafında enflasyonist baskıların hafifletilmesine yardımcı oldu. Ancak petrol fiyatları yükseldikçe ters rüzgarlar yeniden artıyor ve bu durum da küresel enflasyon konusunda hala karamsar olunması gerektiğini öne çıkartıyor!

Cari denge bu ay fazla verirken, altın ithalatı dengeyi bozuyor...

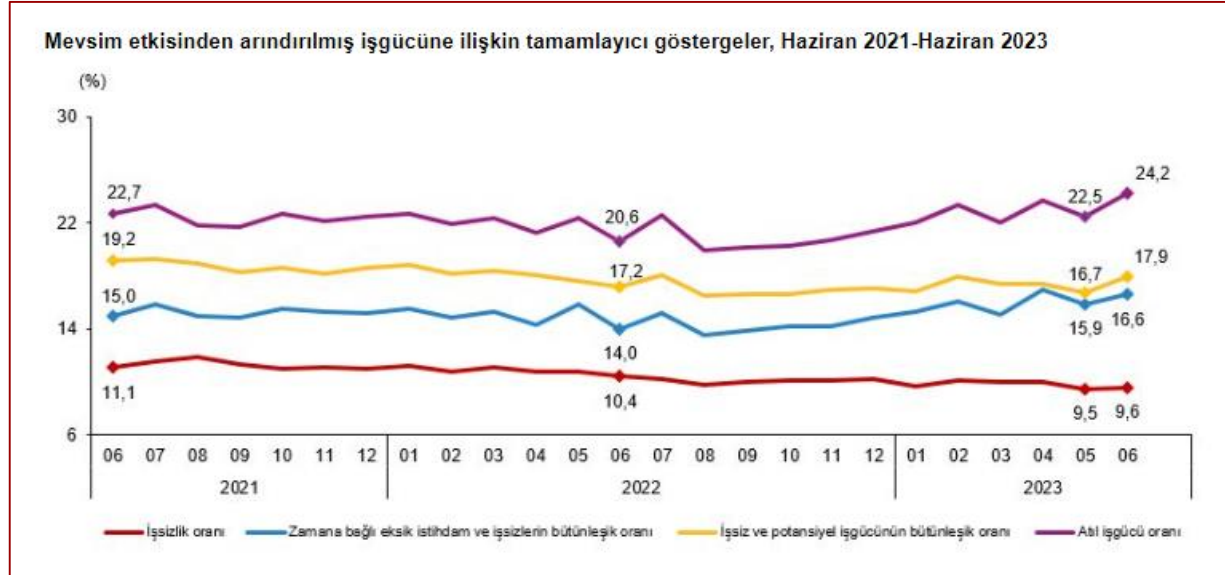
- ❑ TCMB, Haziran ayı cari işlemler dengesi açıklandı. Buna göre, cari işlemler hesabı haziran ayında 674 milyon dolar fazla verdi. Ekonomistlerin beklentisi 300 milyon dolar fazla geleceği yönündeydi. Cari hesap, en son 2021 yılı Ekim ayında 4,1 milyar dolar olarak fazla vermişti.
- ❑ Yıllıklandırılmış cari açık 56,49 milyar dolar olurken, yılın ilk 6 ayında açık 36,8 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Net hata noksan kalemi 5,5 milyar dolar fazla verirken; önceki ay 7,5 milyar dolar açık vermişti. Net hata ve noksan, ocak-haziran döneminde ise 7,15 milyar dolar açık verdi.
- ❑ TCMB, açıklamasında "Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 5.584 milyon dolar fazla vermiştir. İfadesine yer verirken; altın ithalatı cari açığın önemli bir bölümüne karşılık geliyor.
- ❑ Türkiye ekonomisi 2023 yılı Ocak-Mayıs döneminde 37 milyar 696 milyon dolar cari açık verirken, bunun yarısına yakını 14 milyar 612 milyon dolarla altın ithalatından kaynaklandı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve BIST verilerinden yapılan derlemelere göre, yılın geri kalanında da ilk yarıdaki performans gösterilirse 2023 yılında altın ithalatında yeni bir rekora imza atılacak.
- ❑ Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile altın, pırlantalı altın ve kıymetli metallerden yapılan 6 kalem mücevher ithalatında yüzde 20 ek mali yükümlülük uygulanması hükme bağlandı ancak bu durumun da kaçakçılığa zemin hazırlayacağı yorumu yapılıyor.

Haftadan kalanlar

- ❑ Bakan Bolat: Melek yatırımcılar ile yeni iş fikirlerine sahip girişimcileri bir araya getirmek amacıyla web tabanlı Melek Yatırımcı Ağı Platformu'nu oluşturduk.
- ❑ Moody's, küçük ve orta ölçekli 10 Amerikan bankasının notunu düşürdü ve bazı şirketlerin de notunu düşürebileceğini belirtti.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, "Amacımız geçiş dönemi sonrası enflasyonu kalıcı aşağı çekmek; vergi düzenlemeleri enflasyonist ama tekrarlanmayacak" dedi.
- ❑ Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, yayımladığı raporda Türkiye'nin kredi notunun artırılabilirliği sinyalini verdi.
- ❑ Kıymetli madenler ithalatına ek mali yükümlülük getirilirken benzer hazırlığın otomotiv, tekstil ve ayakkabı için de yapıldığı belirtildi.
- ❑ Avrupa'da gaz fiyatları Avustralya'da grev ihtimalinin güçlenmesinin ardından yükselişini sürdürdü.
- ❑ Çin, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu çok sayıda ülkeye turist grubu yollanmasını serbest bıraktı.
- ❑ Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlıkları ile 11 bakanlıkta 145 genel müdür ataması yapıldı. Oyuncu Tamer Karadağlı, Devlet Tiyatroları Genel Müdürü olarak atandı. Erzurum Valisi olan Okay Memiş, Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığına getirildi.
- ❑ İngiltere, yasadışı göçün önlenmesi için Türkiye ile yeni bir anlaşmaya varıldığını açıkladı.
- ❑ Rusya 47 yıl aradan sonra Ay'a uzay aracı gönderdi
- ❑ Almanya'da bir yıl önce başlayan şirket iflaslarındaki artış sürüyor.
- ❑ Cumhurbaşkanı Yardımcısı Yılmaz, "OVP önemli bir kilometre taşı, eylül ayının ilk yarısında toplumla paylaşılmış olacak. Finans sektörü OVP'ye destek vermeye hazır" dedi.
- ❑ Ticari kredi büyüme hızı 2 yılın en düşüğünde.
- ❑ ABD, Amerikan şirketlerinin "endişe kaynağı ülkelere« (Hong Kong ve Makau Özel İdari Bölgeleri ile birlikte Çin) teknoloji alanındaki yatırımlarına kontrol ve kısıtlamalar getirdi.

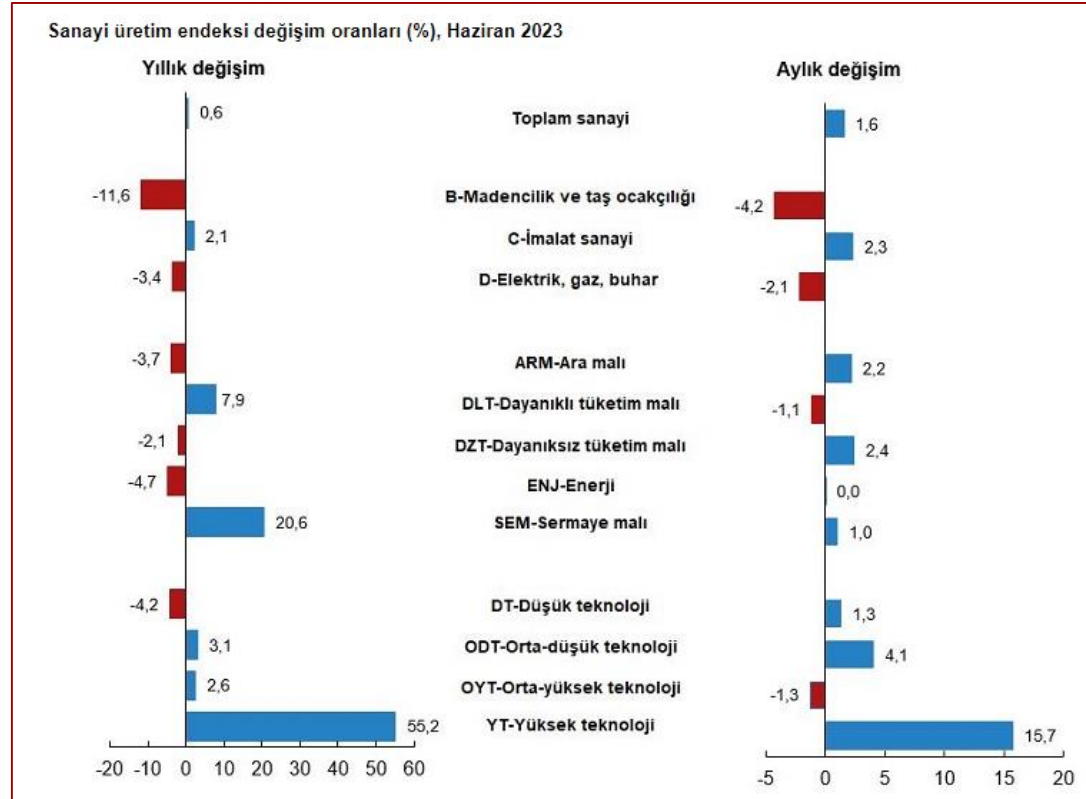
İşgücü İstatistikleri, Haziran 2023

- ❑ Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 2 bin kişi artarak 3 milyon 337 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,1 puan artarak %9,6 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %7,8 iken kadınlarda %13,2 olarak tahmin edildi.
- ❑ Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 2023 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 1,7 puanlık artış ile %24,2 oldu. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı %16,6 iken işsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı %17,9 olarak tahmin edildi.

Sanayi Üretim Endeksi, Haziran 2023

- Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2023 yılı Haziran ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %11,6 azaldı, imalat sanayi sektörü endeksi %2,1 arttı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %3,4 azaldı.

Perakende Satış Endeksleri, Haziran 2023

- ❑ Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi (2015=100) 2023 yılı Haziran ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %28,5 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %26,6, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %32,0, otomotiv yakıtı satışları ise %19,4 arttı.
- ❑ Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi (2015=100) 2023 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre %0,1 azaldı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %2,3 arttı, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %1,3, otomotiv yakıtı satışları ise %0,1 azaldı.

